

دادگاهها

قوهی قضاییه بخش اعظم وظایفی را که بر عهده دارد از طریق دادگاهها انجام می‌دهد اما دادگاهها دارای تقسیم بندی‌هایی می‌باشند و میان آنها تفاوت‌های نیز موجود است. برخی از آنها عمومی هستند یعنی هر شخصی هر گونه دعوایی داشته باشد می‌تواند به آنها مراجعه نماید و از دادگاههای مزبور رسیدگی به دعوای خود را تقاضا کند با این حال عمومی بودن این دادگاهها مطلق نیست بلکه این دادگاهها به همه نوع اختلاف و دعوی رسیدگی می‌کنند مگر آن دسته از دعوای که طبق قانون در حیطه وظایف و صلاحیت دادگاههای خاصی قرار گرفته است... به عنوان مثال:

به جرایم مرتبط با مواد مخدر دادگاه انقلاب رسیدگی خواهد کرد.
چنانچه يك نظامی در جهت انجام وظایف خود مرتکب جرمی شود.
دادگاه نظامی به جرم وی رسیدگی خواهد شد.

به همین سبب، چنانچه دعوای مرتبط با مواد مخدر، یا مرتبط با جرم يك فرد نظامی و یا اعتراض به تصمیمات غیر قانونی يك نهاد دولتی، به دادگاه عمومی ارجاع شود. دادگاه مزبور به اختلاف فوق رسیدگی نخواهد کرد چرا که رسیدگی به آن، در صلاحیت مرجعی خاصی قرار دارد.

تشکیل دادگاههای خاص، می‌تواند ناشی از دلایل مختلفی باشد، اما عمدهً به دو دلیل این دادگاهها در دستگاه دادگستری ایجاد می‌شوند:

۱ - به اعتبار ماهیت دعوا یا جرم

امروزه، موضوعات حقوقی بسیار گسترده و پیچیده شده‌اند و برخی از موضوعات به گونه‌ای هستند که از ظرافت و پیچیدگی خاصی برخوردار می‌باشند و رسیدگی به آنها نیازمند تخصص، تبحر و تجربه کافی است. به عنوان نمونه دعاوی و اختلاف مربوط به مسایل خانوادگی از این قبیل هستند، پیچیدگی روابط خانوادگی و اختلافاتی که از آن ناشی می‌شود ایجاب می‌کند که قاضی رسیدگی کننده به آن، علاوه بر تخصص قضایی و حقوقی، در زمینه‌های مختلف دیگری نیز تبحر داشته باشد و در عین حال از تجربه قضایی کافی برخوردار باشد تا بتواند دعاوی ناشی از اختلافات خانوادگی را به بهترین نحو حل و فصل کند.

۲ - به اعتبار طرفین دعوا یا متهم

برخی از دادگاه‌های اختصاصی نه به اعتبار موضوعی که رسیدگی می‌کنند بلکه به اعتبار اشخاص و برای رسیدگی به دعاوی افراد خاص تشکیل می‌گردند. وقتی يك نظامی، در حین انجام وظیفه مرتکب عملی شود که بر اساس قانون جرم است شاید قاضی دادگاه عمومی نتواند شرایط و وضعیت يك فرد نظامی را در حین ارتکاب عمل فوق، درك کند به همین سبب به جرایم افراد نظامی در دادگاه‌های خاص نظامی رسیدگی می‌شود و قضات دادگاه‌های مزبور نیز عمدتاً از میان نظامیان انتخاب می‌شوند. نهاد دادگستری متشکل از مجموعه تمام دادرها، دادگاه‌های عمومی و اختصاصی است.